

WOJEWODA MAZOWIECKI

WPS-II.431.4.5.2018.MS

Warszawa, 01 czerwca 2018 r.

**Siostra
Dorota Drużdżel
Dyrektor
Domu Pomocy Społecznej
ul. Żbikowska 40
05-800 Pruszków**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 127 ust. 1 w związku z art. 22 pkt 9 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2017 r. poz. 1769, z późn. zm.) oraz rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2005 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (Dz. U. Nr 61 poz. 543, z późn. zm.), Inspektorzy Wydziału Polityki Społecznej Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego w Warszawie przeprowadzili w dniach 20—22 lutego 2018 r. kontrolę doraźną w kierowanym przez Siostrę Dyrektora Domu Pomocy Społecznej w Pruszkowie przy ul. Żbikowskiej 40.

Przedmiotem kontroli była jakość usług świadczonych przez dom pomocy społecznej, stan i struktura zatrudnienia oraz przestrzeganie praw mieszkańców w kontekście informacji zawartych w piśmie z 25 stycznia 2018 r. byłego pracownika tego Domu. W trakcie kontroli sprawdzono również sposób wykonania zaleceń wydanych przez Wojewodę Mazowieckiego po kontroli placówki w dniach 17—22 września 2015 r.

W związku z kontrolą, której wyniki zostały przedstawione w protokole kontroli, podpisanym przez Siostrę Dyrektora 17 kwietnia 2018 r., na podstawie art. 128 ustawy o pomocy społecznej przekazuję niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Dom Pomocy Społecznej w Pruszkowie jest niepubliczną jednostką organizacyjną pomocy społecznej prowadzoną przez Zgromadzenie Sióstr Benedyktynek Samarytanek Krzyża Chrystusowego. Dom przeznaczony jest dla osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie oraz dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie. W dniu kontroli Dom zapewniał 93 miejsca.

Podmiot prowadzący placówkę — Zgromadzenie Sióstr Benedyktynek Samarytanek Krzyża Chrystusowego z siedzibą w Niegowie decyzją Wojewody Mazowieckiego Nr 17/2007 z 26.06.2007 r. otrzymał zezwolenie na prowadzenie placówki na czas nieokreślony. Ustalono,

że Zgromadzenie prowadzi placówkę na zlecenie Powiatu Pruszkowskiego, na podstawie umowy nr 1/2017 r. z 2 stycznia 2017 r. dot. realizacji zadania publicznego pod nazwą „Prowadzenie Domu Pomocy Społecznej dla osób dorosłych oraz dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie w latach budżetowych 2017—2020”. Według stanu na dzień kontroli w Domu przebywało 90 mieszkańców (w tym 3 małoletnich).

Dom Pomocy Społecznej w Pruszkowie zorganizowany został w systemie rodzinkowym. W dniu kontroli każda z pięciu rodzin miała do dyspozycji pokoje mieszkalne, jadalnię z kuchenką pomocniczą, pokój dziennego pobytu oraz łazienki. Ponadto, w Domu znajdowały się pomieszczenia ogólnego użytku określone w rozporządzeniu Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 sierpnia 2012 r. w sprawie domów pomocy społecznej (Dz. U. poz. 964, z późn. zm.)¹ oraz inne pomieszczenia służące mieszkańcom (np. sala doświadczania świata). Pokoje mieszkalne wolne były od nieprzyjemnych zapachów, utrzymana była w nich czystość i porządek. W czasie kontroli stwierdzono, że dwaj najmłodsi mieszkańcy (12 i 17 lat) z uwagi na stan zdrowia i wiek mieszkali w pokoju dziennego pobytu. Inspektorzy w czasie kontroli zwrócili uwagę, że zgodnie z przepisami rozporządzenia w sprawie domów pomocy społecznej, dom pomocy społecznej zapewnia każdemu mieszkańcowi miejsce zamieszkania w pokoju mieszkalnym odpowiednio wyposażonym. Biorąc pod uwagę autonomię i indywidualne potrzeby wynikające z wieku mieszkańców oraz zapewnienie odpowiednich warunków do odpoczynku, rozwoju i nauki wprowadzone rozwiązanie powinno być stosowane jedynie doraźnie.

Łazienki wyposażone były w natrysk/wannę, miskę ustępową, umywalki. Pomieszczenia sanitarne nie spełniały jednak wymagań określonych w § 6 ust. 1 pkt 4 ww. rozporządzenia — nie były dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych. Nie we wszystkich łazienkach znajdowały się uchwyty. W czasie kontroli inspektorzy uzyskali informację, że łazienki są sukcesywnie remontowane i doposażane, a w przyszłości wszystkie zmodernizowane łazienki będą dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych. Stwierdzono, że warunki sanitarne były dobre. W czasie oglądu placówki stwierdzono, że w łazienkach znajdowały się ręczniki, kosmetyki i środki do higieny, szczoteczki do zębów, gąbki (podpisane). Ustalono, że nie we wszystkich łazienkach dostępny był papier toaletowy. Ze złożonych wyjaśnień wynikało, że papier wydawany jest niektórym mieszkańcom „na życzenie”, z uwagi na niszczenie lub wrzucanie go do miski ustępowej. W trakcie kontroli inspektorzy przekazali Siostrze Dyrektor ustne zalecenie dotyczące konieczności zamontowania w pomieszczeniach sanitarnych brakujących uchwytów oraz zapewnienia mieszkańcom nieograniczonego dostępu do papieru toaletowego.

W okresie objętym kontrolą Dom Pomocy Społecznej w Pruszkowie zapewniał usługi opiekuńcze oraz wspomagające w ramach rodzin. W codziennych czynnościach mieszkańcom Domu pomagały opiekunki i pokojowe. Praca ww. pracowników wspomagana była przez instruktorów terapii zajęciowej, nauczycieli ze Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego w Pruszkowie oraz siostry wolontariuszki. W trakcie kontroli ustalono, że mieszkańcy (członkowie rodzin), o ile ich stan zdrowia na to pozwalał, wykonywali stałe czynności dnia codziennego: porządkowe, karmienie, pomoc w kuchence pomocniczej, rozwieszanie i składanie prania.

¹ Stan prawny na dzień kontroli.

Stwierdzono, że mieszkańcy pomagali pracownikom Domu również w myciu i czynnościach pielęgnacyjnych osób leżących i przy kąpeli mieszkańców (podają ręczniki, gąbki, pomagają wycierać). W czasie kontroli inspektorzy zakwestionowali taką praktykę. Uwzględniając serdeczne i rodzinne relacje oraz domowe warunki życia mieszkańców, jak również dobrowolny charakter wzajemnej pomocy, należy mieć na uwadze obowiązek zorganizowania odpowiednich warunków do zapewnienia mieszkańcom godności i intymności. Tym bardziej, że ze względu na stan zdrowia oraz niepełnosprawność intelektualną wielu mieszkańców wymaga specjalistycznego wsparcia.

W zakresie wyżywienia i organizacji posiłków Dom gwarantował mieszkańcom 5 posiłków w ciągu dnia: śniadanie, II śniadanie, obiad, podwieczerek i kolację. Produkty żywnościowe i napoje dostępne były w kuchenkach w każdej rodzinie.

Pracownicy Domu organizowali mieszkańcom zajęcia i różnego rodzaju aktywność, dostosowując ofertę do ich możliwości psychofizycznych oraz aktualnego stanu zdrowia.

Dom zapewniał pomoc mieszkańcom w bezpiecznym przechowywaniu środków pieniężnych i przedmiotów wartościowych oraz w gospodarowaniu tymi środkami. Za prawidłowe prowadzenie depozytów odpowiadali pracownicy socjalni na podstawie stosownego upoważnienia mieszkańca, opiekuna prawnego/kuratora *do prowadzenia konta depozytowego*. Z kontroli wynika, że w DPS prowadzona była dokumentacja dotycząca gospodarowania środkami finansowymi w imieniu mieszkańców. Sprawdzona w czasie kontroli dokumentacja wydatków wykazała, że mieszkańcy przeznaczali swoje środki na słodycze, żywność, owoce, dekoracje na uroczystości (np. urodziny), święta, wspólne spotkania w rodzinie i uroczystości całego Domu. Z zestawienia operacji na depozytach wynika, że zakupy dokonywane były również na podstawie wniosku kuratora ustanowionego sądownie. Przeanalizowany został również zakup przedmiotów o znacznej wartości: zakup łóżka rehabilitacyjnego z materacem oraz wagi krzesłkowej. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

Sędzia Sądu Rejonowego w Pruszkowie w 2017 r. skontrolował prawidłowość prowadzonej dokumentacji osób z zaburzeniami psychicznymi, w tym uprawnienia kuratorów ustanowionych dla mieszkańców przez Sąd Rejonowy w Pruszkowie. Wydał zalecenia pokontrolne.

Z ustaleń kontroli wynika, że w Domu Pomocy Społecznej w Pruszkowie nie jest stosowany przymus bezpośredni. Nie stosuje się przemocy lub siły. Z rozmów wynika, że pracownicy Domu nie spotkali się z niewłaściwym traktowaniem mieszkańców. Uzyskano informację, że w przypadku agresji między mieszkańcami mogą być „stawiani do kąta”. Inspektorzy wskazali Siostrze Dyrektor na nieprawidłowość takiego działania. Wolność osobista jednostki stanowi dobro chronione przez art. 41 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 1997 r. Nr 78 poz. 783, z późn. zm.), zatem każde ograniczenie tej wolności musi mieć wyraźne umocowanie ustawowe. Ustawa o pomocy społecznej nie zawiera w tej materii żadnej regulacji, tym bardziej dopuszczającej stosowanie dyscyplinowania mieszkańców.

Ponadto z kontroli wynika, że mieszkańcy mogli opuszczać placówkę jedynie w asyście pracowników DPS, po uzyskaniu zgody pracownika DPS/rodziny/ opiekuna prawnego. Poinformowano Siostrę Dyrektor, że jedynym czynnikiem, który można brać pod uwagę przy wydaniu decyzji o braku możliwości samodzielnych wyjść, jest wola samego mieszkańca oraz jego stan zdrowia potwierdzony zaświadczeniem lekarskim. Dotyczy to także osób ubezwłasnowolnionych, niezależnie od zgody opiekuna prawnego. Z rozmów w czasie kontroli

oraz obserwacji wynikało, że szafy w pokojach niektórych mieszkańców są zamykane na klucz. Kluczem dysponował pracownik domu. Wskazano, że mieszkańcy powinni mieć nieograniczony dostęp do swoich rzeczy. Mają prawo do ochrony własności rzeczy i prywatności. Zatem wskazane byłoby, aby samodzielnie decydowali o zamykaniu szaf. Mieszkańcy mieli możliwość udziału w mszy świętej lub nabożeństwie, nie byli do tego przymuszani.

W Domu Pomocy Społecznej w Pruszkowie nie był zachowywany wskaźnik zatrudnienia pracowników zespołu opiekuńczo-terapeutycznego określonego w § 6 ust. 2 pkt 3 lit. d i e rozporządzenia w sprawie domów pomocy społecznej. W kontrolowanym domu, w skład zespołu opiekuńczo-terapeutycznego wchodziło pracowników działu opiekuńczo-terapeutycznego (opiekunki, pokojowe, kapelan, instruktorzy terapii, pracownicy socjalni, muzykoterapeuta) i działu medyczno-rehabilitacyjnego (pielęgniarki, fizjoterapeuci, psycholog), to jest 45 osób w łącznym wymiarze czasu pracy: 41,25 etatu. Do ustalenia wskaźnika zatrudnienia uwzględniono dodatkowo pracownika zatrudnionego na stanowisku kierowcy w wymiarze 0,25 etatu oraz siostry zakonne wolontariuszki w wymiarze 0,75 etatu-łącznie 1 etat. Wskaźnik zatrudnienia pracowników zespołu terapeutyczno-opiekuńczego dla osób niepełnosprawnych intelektualnie na dzień kontroli wyniósł: **0,469**, zatem nie był zgodny ze wskaźnikiem określonym w przepisach.

W wyniku kontroli ustalono, że część uwag zgłoszonych w piśmie z 25 stycznia 2018 r. byłego pracownika tego Domu nie znalazła potwierdzenia. Trzy zastrzeżenia zostały uznane za zasadne (dostępność papieru toaletowego, stan techniczny łazienek, wykonywanie czynności pielęgnacyjnych w obecności innych mieszkańców i przez mieszkańców). Wszystkie były wyjaśniane z Siostrą Dyrektorem Domu na bieżąco w czasie kontroli. Wskazano na konieczność wprowadzania zmian w omówionych obszarach.

W celu usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości zwracam się do Siostry Dyrektora o realizację następujących zaleceń pokontrolnych:

1. Zagwarantować mieszkańcom poszanowanie intymności przy wykonywaniu czynności pielęgnacyjnych przez wykwalifikowany personel Domu, poprzez właściwe zabezpieczenie pokoju/łazienki oraz wykonywanie pielęgnacji bez udziału innych mieszkańców lub osób trzecich.
2. Zapewnić mieszkańcom możliwość wychodzenia poza teren Domu zgodnie z wolą samego mieszkańca, z zastrzeżeniem wynikającym z postanowienia sądu lub wskazania lekarskiego.
3. Zagwarantować mieszkańcom swobodny dostęp do ich rzeczy osobistych.
4. Zapewnić wskaźnik zatrudnienia pracowników zespołu terapeutyczno-opiekuńczego określonego dla domu dla osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie oraz dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, zgodnie z § 6 ust. 2 pkt 3 lit. d i e rozporządzenia w sprawie domów pomocy społecznej.

Pouczenie:

Zgodnie z art. 128 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2017 r. poz. 1769, z późn. zm.), kontrolowana jednostka może, w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych, zgłosić do nich zastrzeżenia.

W przypadku nieuwzględnienia przez Wojewodę Mazowieckiego zastrzeżeń należy w terminie 30 dni powiadomić o realizacji zaleceń. W przypadku uwzględnienia przez Wojewodę zastrzeżeń, powiadamiając o realizacji zaleceń, należy mieć na uwadze zmiany wynikające z uwzględnionych przez Wojewodę zastrzeżeń.

Z up. WOJEWODY MAZOWIECKIEGO

Michalina Walenta
Zastępca Dyrektora
Wydziału Polityki Społecznej

Do wiadomości:

1. Siostra Anuncjata Elwira Zdunek
Przełożona Generalna Zgromadzenia Sióstr Benedyktynek Samarytanek Krzyża Chrystusowego
ul. Klonowa 1
07-230 Zabrodzie
2. aa